

Газарбајчан
Адьины

6

1963

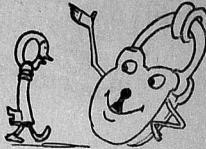
АЛНЫ АЧЫГ, ҮЗҮ АФ

НИКМЕТ ЗИЈА

ГЫСА ТЭМСИЛЛЭР

АЧАРЫН ЕШГИ

Ачар деди:—Достум Гыфыл, бу сирри кизли саха,—
Бир конулдэн мин көнүлә вурумушам Дахыла.
Тез тадбир тек, мян на едим? Жандым ешгин одуна...
— Елчи көндөр Дахылы ал,—деди Гыфыл дистуна.
Ачар күлдү: — Сандың жашы танийрам бу жолу,
Ахы, һәлә билмөйрам — Дахыл башшур, я долу?!

— Мән 1961-чи илден сагынчы ишләрдө, —дејә Мәниэр сеза башлады.— Ела бунун учун да аман мәндан ичинишина. О, «самаатын ушаглары охумаг учун шыңдарлор» келәндә мәннисиңдер да колхозда гачыра» дейін килемләнди. Амма сопра аның озы да көрдү ки, дуз де мір. Ахы, наришин бир арзусу вар, бар кас азұза бир деген сөчір. Мән да бир-ниң ил шыламзак истиждарын. Белә де етим. Таңрублан салынчулардан. Мәнина Гүзинеева, Тамара Мурзадар, Фатма Ибраһимова, билемдікеларинан, мәниң өздеридиңдер. Әммиң ишін ахырында 12 баш инажын бар бириндей мии килограм суд алса де етим...

Мәниэр дашыншылдар азгрода дағланышын салынчулар да, зоотехник Мирза Ыссеинов да, ферма мудиги Лалы Мәмбетовда да башшының жарыстарында опуны деликтерин төсит өттепилар. Мән Мәниэрдиң соңдан—біз да мектебдә охудугу калорлардан танылымырдам. Чалыштаган олдугуна көрь мәденимдер опу тох тәріғиәттердіңдер. Инде ои вахтадан бір неча жаңи шыламзактар. Би илләрдө Мәниэр дарсда олдугу киме, ишде да бағытталар да сиқасина чыхымышы. Оның кешен ишки көстриңчилерде да жүксес олмушлар.

— Мән, 1962-чи илде 14 ишак сагмагын өндәмә көтүрдүм. Өзү де Нарасиндең азы 1.400—1.450 килограм суд сагмагаты сез вердім, —дејә Мәниэр даавам етди. Артыг билимдер ки, «ишиңнен суды ағыннадыр» мәсалини биш-бушша чакмакжылдар. Она көрді да инажларын вахтала-хаштында жемалырып. Мән кечен ишін ахырында 14 баш инажын бар бириндей 1.500 килограмдала артыг суд сага бидим. Әммә 14 баш инаждан 15 бала алмашып, Бузюлардың наңсыз күрмәндір.

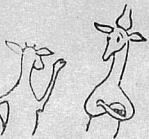
Мәниэр сүсүб башыны ашып дикти. Оның жаңаларына хәбір бир гызыртты қокшып, кениш алпында сабыр шешнин хатынлардан тәр даммаларды амала көлмиши. Узун ішүрүлкөрдің күрекләрінен ашага салланылды.

Бас бу изү учун на фикирдәсін, Мәниэр—дејә соруштурудың о назарларын жердән айрады:

— Һәр инаждын азы 1.700 килограм сагмагы ғарата алмышам, —деди.

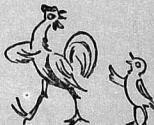
Бу, онусы да Мәниэрдин гарәп гайнар көзлөріндегі гетійліктен алдын сезилди. Биз артыг эмис илес ки, Барда рајонундағы Чапарларде алдын колхозунан сагынчысы Мәниэр Мәмбетовда деңгінде эмдел едічек, Намының жаңында аның аты, узы да олачылды.

Валі ГАРАШОВ.

ЕТИБАРСЫЗ БЕЧӘ

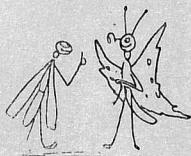
Көрпәнә бала чында бејудуң беңде олду. Билмәди нең, аның чын тојут нечә олду?
— Ара, ахтар аныны, Сән салынадынан! —
Сөзләнин сөзүн сәл ордача кәсди, Деди: — Банламагымын Фарын она бәсдири.

ГИЛБӘТ

Чырмырама Кәпәнәжи жаҳалады јол уста...
Нәр иккиси ганаң ачыб ғондулар бир кол уста.
— Хәбәрни вәр?!

Гарыштың жылдығы јуз ил чатар.
— Неч Армын демәйрісан, бал топлајыб бир алам.
— Бу на дејір?
— Балам оғсун, көзәрімләр көрмүшем.
— Ал ғыз, сәнә кимдән дејім, Армын
баластанынан, Чичакжөрдән ширә чөкір,
— Өңрөзін аныснанда...
...Бу сөз-сөйбәт узун чокди. Динди будада
Сарға:
— Кичік бир иш көрәйдінин, бунча гибәт
единиче.

МОДАБАЗ ШАНАПИПК

Садәліккән Тысбағаның көніндің чанагды, Шанаңипкін додаг бузуб сөзлеңдіри на вахтады: — Белә зевгсуз көрмәмішем додгуру, мән жашымда, Зөвгү олса, бары піпник көздірді башында...

АЙА ГЫСГАНЧЛЫГЫ

Аյа ез арвадына ғапшырмышды барк:
— Сәнни мешедә неч кас көрмәсін көрек!..

Kals

Гомбакшылайтара оқырмұс

Мөнди СЕЛИДЗАДӘ

Әдабаз олар меймүн
Чыхарып һәр ан ғын.
Адат едіп наңаны
Пәзінк ғерінден галады
Жамсылар кими көрсә,
Бир күн саңар мешедә
Халықтаң бир күштәде
Полынк үзәнән заман,
Меймүн енб ғағадан
Пәзінкін жамсылайды
Гүргүругуна болады.
Пәзінк кими көзүн
Гыбың меймүн өзүнү

Пәзінка бәнзәндә
Ојумбазын сәзди
Пәзінк ғерінден галады
Ұттара оңа бахыл,
Кетмәк истеди аңығ,
Гыбың әләбәз ғочат
Оңын жолуна кәсdi.
Пәзінк соғылды:—Бәсди
Ойдым сәнә әләнана!
Гәзбад аттада панча
Езә вұрду меймүн
Битти бүтүн ојуну.

Гомбак

Балыг қазып дәрәйнан,
Чайы, көлү һәр йәні.
Далғаларда баш вурур
Доланыр оқеана.

Барлығын ады вар,
Гүш кими ганады вар,
Балығы жеңи билир
Нече көзәл дады вар.

Гомбакшы
со
Баян

Жетишиң байнар чагы
Бағзоди күләр багы.
Гарансүш бир будада
Бири түлкү жаста.
Көлін жаман көкәлди.
Деди:—Түлкү лаә, кәл
Катырип сони аңа
Раст колынисан аң түрдә
Хобар түтбүт барданда
Көліб чыхымысан нардан?
Мән бағдады һәр саңыр,
Тұтумырам жаздан хабар,
Гарансүш деди:—Байшүш,
Бирдиң сана байар, гыш
Уламагым санотын
Жасы дүзарен чатын.

Чанабар со булжү

Бәрк чөвүнде, дүзәндә
Аң түрдө оғын қазында
Бир түлкү жаста.
Көлди ат қазын жеро
Нүхүм етди қанара.
Қанара бир тәнік вұрду
Түлкү гачмада истеди
Кишишіндің қанар деди:
Ал бу да соннан пайын!
Тәз галмасын түрдә дајын.
Езә вұрду түлкүн
Нијәзкәрнін дөрд жана,
Гүрда душуд җан-җана.

Даре дејәнда мұзалым
Даңыз динласмир Сәзін.
Едір чана сөйтебі.
Ja да онуң дигетін
Олур дәгдә, аранда
Учур фінкі бир аңда.
Чевалан едір һәр жаңы.
Чабаб берінк заманы
Баңы данишып дәрс
Салынның чыхымы сән.
Дүрүп бахыл лал кими
Чансыз бир жаңа кими.

Наз со думан

Тұтумшуда дагы думан
Едірлә ел сұманды
Дагада жаңа гүлдердін
Күчкүлдүр, гүлвәтандыр.
Өйнүп лөвә-ловә
О дагы жоғы лага
Деди жаңа үнорин
Сан қанжымдаң чах
корум.

Тә'пәр жатыры таб
Дағ времада бир қаваб.
Чүнкі ғоча жашында
Чох көрмүшуда башында
Чанлар, дұмандар
Сарсамалаздаң вұғары.
Күләк есди бу заман
Дұмынға ғовду дағадан.
Әввәлкі кими аңығ
Дене да динимдір дағ.

